

Martijn J. Adelmund

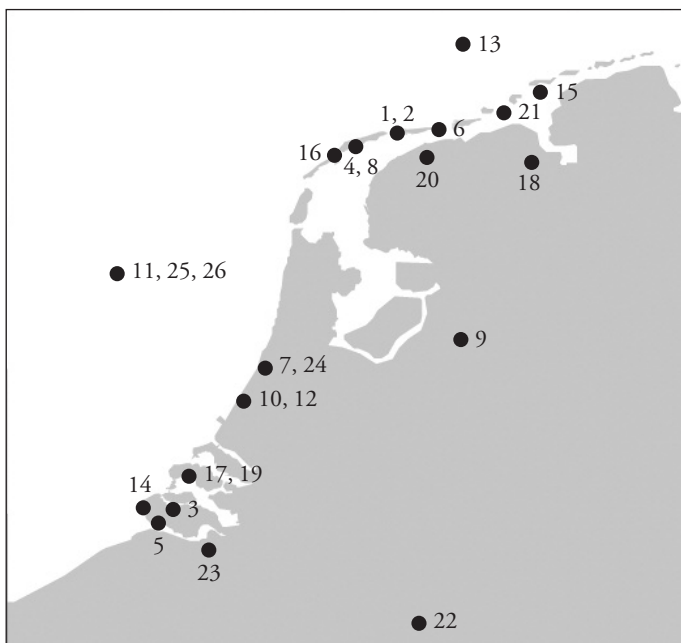
Mysteries in Nederland
De Noordzee

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

Mensen van het Lage Land
Ik kom van de waterkant
Wier en schelpen neem ik mee
– geschenken van de zee

— Boodschap in een fles gevonden (1953)

1 Ameland	14 Walcheren
2 Ameland	15 Borkum
3 Veere	16 Ten westen van Terschelling
4 Terschelling	17 Westerschouwen
5 Vlissingen	18 Reiderwolde
6 Ameland	19 Zierikzee
7 Katwijk	20 Dokkum
8 West-Terschelling	21 Schiermonnikoog
9 Lemele	22 Valkenburg
10 Scheveningen	23 Terneuzen
11 Noordzee	24 Katwijk
12 Den Haag	25 Noordzee
13 Noordzee boven Schiermonnikoog	26 Noordzee

Voorwoord

Komt u wel eens 's nachts op het strand?

Nee? Dan moet u dat echt eens doen. De Noordzee en de wind hebben dan vrij spel. Zand stuift op in spookachtige gedaanten, als schimmen langs de vloedlijn. Een enkele lichtbundel doorklieft de duisternis, als een priemend oog op zoek naar verloren zielen ...

Tsja, nacht op het strand: daar slaat mijn fantasie van op hol.

Daar heb ik trouwens wel vaker last van; ik noem het het 'verhalenvirus'. Overdag is het moeilijker, op de drukbezochte stranden vol wandelaars, watersporters en zon-aanbidders, maar over het algemeen, als ik de zee zie, denk ik aan verhalen.

De grootste drama's hebben zich op onze Noordzee afgespeeld. Denkt u maar eens aan de talloze verdwijningen, scheepkapingen en muiterijen. Geen wonder dat dit prachtige water het onderwerp is van zoveel fantastische sagen en legenden.

In deze bundeling ga ik steeds op zoek naar het snijpunt tussen werkelijkheid en fantasie. Alle verhalen spelen zich af op of rond de Noordzee, op het water of in de kustplaat-

sen. Van de meeste is nog een tastbare herinnering te zien of te bezoeken. Zo zijn op Terschelling het duinmeertje Dodemanskisten en het Wrakkenmuseum een bezoek waard. In Dodemanskisten stond vroeger het kasteel van een Terschellingse prinses en enkele van de schatten van de bij Terschelling vergane *Lutine* zijn in het museum te bewonderen.

Waar maar weinig tastbaar bewijs van is, maar wat absoluut niet mocht ontbreken in deze uitgave, is het bekendste spookschip van de Lage landen: *De Vliegende Hollander*. Als aanvoerder van de verhalenvloot steekt hij overal steeds de kop weer op.

Maar wist u dat dit niet het enige spookschip is op Nederlandse wateren? Denkt u maar eens aan *Het duivelsschip* van Veere, het schip van Walcheren dat zielen naar hun laatste rustplaats brengt, of het kleine scheepje van de dolende ziel uit Valkenburg.

Maak in *Mysteries in Nederland – De Noordzee* kennis met deze minder bekende spookschepen op de Noordzee, met onze schateilanden, piraten en heksenvergaderingen op het strand; maar ook met hedendaagse verschrikkingen zoals zogenaamde ‘monstergolven’ en mensetende witte haaien. Laat u meevoeren op de stroom, laat uw kritische geest even varen, en geloof even – al is het maar voor een klein moment – dat deze verhalen op de werkelijkheid gebaseerd zijn. Laat het verhalenvirus u besmetten! En ik beloof het: u zult nooit meer op dezelfde manier naar de oude, vertrouwde Noordzee kijken.

Martijn Adelmund, juli 2007

1 *Schipbreuk in het Amelander Gat*

Zoals u al in 'Ontdek de mysteries' heeft kunnen lezen, zijn zeelui een zeer bijgelovig volkje. Het zal u dan ook niet verbazen wat de reactie was van twaalf kloeke zeebonken, toen zij ontdekten dat er nog een dertiende man aan boord was. En de kans om een ontmoeting met de Vliegende Hollander te overleven was al zo klein...

AMELAND, LANG GELEDEN, DOOR TJAARD W.R. DE HAAN – Dood en verderf kunnen over je komen, buiten je eigen duidelijk zichtbare schuld. Want de mens, onderworpen aan God en aan de elementen, is maar een nietig wezen, in zonde geboren en ontvangen, een zwakke rietstengel in de wind. Maar wel dien je acht te geven op vege 'tekenen'; een vurige komeet, het staan blijven van de klok, een ekster in de vensterbank van de kamer waar een zieke ligt. Als je daar goed op let, is er een gereede kans, dat je het kwaad alsnog kunt voorkomen.

Er zeilde eens, lang geleden, een Hollands schip uit Lissabon, met twaalf man aan boord. Het had honderd okshoofden rode port ingeladen, bestemd voor Amsterdam. De reis verliep voorspoedig en er was dan ook een opgewekte, ja, over-

moedige stemming aan boord. Zelfs door de Golf van Biskaje, waar het nogal spoken kan, voeren zij met rustig weer en een gunstige wind.

Maar toen, op de Noordzee, in het zicht van de Hollandse duinen, daar gebeurde het! Opeens duikt er een verstekeling uit het ruim op: een Portugees, ontvlucht aan de politie! Dat zou nog niet zo erg zijn, want er waren nog genoeg eten en voldoende plaats in het logies. Maar met dertien man op een en hetzelfde schip, dat kan nooit goed gaan; bij het Laatste Avondmaal van Jezus Christus is dat voor eens en voor altijd duidelijk gebleken!

En ja hoor, daar had je het al. De wind schiet uit en wakkert aan, een vlagende zuidwester teistert het schip. En hoe zij zich ook verweren en het tuig ijlings bergen: het overvalt hen, zo plotseling gaat alles in zijn werk. Een zeil smakt neer, compleet in flarden; het schip maakt ernstig slagzij; een mast knapt af als een lucifershoutje. Het want raakt in de war; het roer slaat los van het schip; ze waden in overstromend water, dat ze niet meer weg kunnen krijgen.

‘Smijt die dertiende over de reling!’ roept het volk. En hoe hij ook tegenspartelt en vecht voor zijn leven, de Portugees wordt in zee gegooid. Drie man grepen hem en smeten hem vloekend over boord, ondanks de waarschuwing van de kapitein, die van mening is dat juist een dergelijke handelwijze de duivel oproept.

’s Nachts om twaalf uur – met de aanhoudende storm bevindt zich iedereen aan de pompen – zien zij recht vooruit, aan de wester horizon, steeds dichterbij komend, het Vliegend Schip, een oude Oostinjevaarder met hoge kampanje, het schip van Willem van der Decken, de vermetele kapitein uit de Noordstraat te Terneuzen, die uitvoer op Goede Vrijdag, die met alle geweld, bij storm en tegenweer, Kaap de

Goede Hoop wilde ronden, waardoor de zondige kapitein nooit zal kunnen sterven. IJzeren ra's met zwarte masten, bloedrode zeilen waar sterrenlicht doorheen schemert, doodskoppen en geraamten van de gestorven bemanning, en dan hijzelf, een dreigende doch doorschijnende schim hoog op de brug, uitgeteerd maar nog steeds in leven, de grauwe haren wapperend in de wind, met een grote donkere krulhond naast zich die hem niet verlaat. Het schip vaart net zo hard tegen als vóór de wind zonder kielzog, een vluchtig angstaanjagend fantoom, in een steeds nauwere kring om de krakende vrachtaarder heen, om dan eensklaps weer te verdwijnen, alsof het er nooit geweest was.

Nu hadden zij zekerheid: zij konden de strijd wel opgeven, er was geen redding mogelijk. Want wie de Hollander ziet in vliegende storm, bereikt nimmermeer de vaste wal, hij blijft op zee.

'Geef op die wijn! Als we dan toch naar de verdommenis moeten, willen we ons eerst laveloos zuipen aan de wijn!' aldus het weerbarstige scheepsvolk en de kapitein kon niet anders doen dan toegeven, hoewel hij zelf geen druppel drinken wilde. Het ene okshoofd na het andere werd opengebrouwen en aangesproken, zodat zij binnen een kwartier als varkens op het dek lagen of kotsten over de reling.

De wind nam af, maar er was niemand meer om het schip te besturen. In het Amelander Gat, op de Zwarte Gronden, is het volkomen versplinterd. Niet een man van de bemanning is ooit teruggevonden. Alleen de kapitein is aan land gespoeld. Een eindje van hem af lag een okshoofd wijn, wonder boven wonder nog ongeschonden.

Dit verhaal werd verteld in de Groninger veenkolonies in de jaren twintig toen de herinnering aan de vroegere zeilvaart bij menige oud-schipper nog volop levend was. Waarschijnlijk wisten zij ook het volgende verhaal te vertellen, want ook dat schip verging in het Amelander Gat.

2 *Muiterij boven de Wadden*

*E*en goede kapitein is als het ware getrouwd met z'n schip. Hij kent haar van boegspriet tot achtersteven, van kiel tot kraaiennest. Nooit zal hij haar verlaten. Ook niet wanneer zij ten onder gaat. Maar wie kon vermoeden dat het ook andersom geldt: dat een schip ten onder gaat, wanneer haar kapitein haar wordt ontnomen...

BOVEN DE WADDENEILANDEN, ZEVENTIENDE EEUW, DOOR ARNE ZUIDHOEK – ‘Onze schipper is net zo’n brave Hendrik als Michiel de Ruiter,’ zei matroos Klaas tegen matroos Korneel, toen de *Dochter Japke* voor de zoveelste maal het Marsdiep tussen Den Helder en Texel uitvoer. ‘Een zeeman van stavast, dat geef ik toe, maar als je zó bij de reder onder de plak zit verdien je nooit een stuiver.’

‘De Ruiter schaft tenminste nog een beste pot en laat je niet zo ranselen,’ antwoordde Korneel.

Er kwam een gunstig windje door. De *Dochter Japke* voer op de Oostzee. Een hard bestaan, vanwege de gevaarlijke kusten, stromingen en plots opstekende stormen. Haar schipper was een rechtschapen, vaderlandslievend mens en verstond zijn vak. Tegenover zijn bemanning gebruikte hij weleens zijn

knuisten of de kat-met-de-negen-staarten als hij dat nodig vond. Klaas en Korneel vonden dat niet nodig.

Ze waren nou niet van die lieve jongens maar wel degelijk puike matrozen. En ze waren het zat telkens hun nekken tegen Duinkerker kapers of Spanjolen te wagen en daarvoor geen of weinig loon te ontvangen.

‘Ik ga over m’n nek als ik aan die ellende denk,’ zei Klaas. ‘Ik heb m’n gage van de vorige reis nog geeneens ontvangen!’

‘Bij de eerste de beste gelegenheid schoppen we de schipper over de muur,’ opperde Korneel, ‘en gaan we naar de boekaniers. Man, daar worden we nog eens stinkend rijk!’

Het gunstige windje ruimde en nam allengs in kracht toe. Ter hoogte van Terschelling blies er al een venijnige noordwester. De lucht liep vol zwarte troep. De schipper liet alle hens opdraven om de nodige zeilen te bergen.

In het duister, tijdens een vlaag die het schip krakend deed overhellen, stormden de twee matrozen Klaas en Korneel de kampanje op. Iedereen was druk bezig en vóór de schipper er iets van begreep, had hij de kortjan al tussen zijn ribben. Vier ruwe knuisten smeten hem zonder pardon overboord. ‘k Mag lijen dat degeen die je vindt eeuwig met je moet rondsjouwen, kreng!’ gilde Korneel hem achterna en hij herhaalde het net zo lang tot het gesis van de golven en het gieren van de wind door de honderden touwen deze vervloeking overstemden.

‘We hebben het commando overgenomen,’ grauwde Klaas, ‘en we gaan niet naar de Oostzee, we gaan naar West-Indië, naar de boekaniers. Je hebt de keus: óf je doet mee en we maken je rijk, óf je gaat dezelfde weg als de schipper.’ En Klaas maakte een veelbetekenend gebaar langs zijn hals. De stuurman had niet veel te kiezen en makkend ging hij aan het werk om een andere koers uit te zetten. Voorlopig zag het er

echter niet naar uit dat die koers ook gevaren zou kunnen worden!

De wind nam nog steeds in kracht toe en nu de *Dochter Japke* haar schipper verloren had, scheen ze er niet veel zin meer in te hebben. Humeurig stootte ze op de aanstormende golven en traag hief ze haar boeg uit de schuimende watermassa's. Om haar rustiger in de witte, kokende zee te laten liggen,

moest ze eigenlijk meer stuurboord uit, maar daar dreigden de banken van Terschelling. En de bemanning slaagde er niet in haar door de wind te krijgen.

Langzaam maar zeker verlijerde ze naar de kust. De mannen deden wat ze konden, maar toen ze merkten dat de schipper verdwenen was, kwamen ze in paniek uit de masten. Klaas en Korneel schopten en sloegen hen weer het want in om de rest van de zeilen te bergen.

Onder één stagzeiltje en de gereefde bezaan ploegde de *Dochter Japke* langs de kust. Ze naderde al angstig dicht de gigantische grondzeeën. De schipper had het misschien wel aangedurfd tussen Terschelling en Ameland door het rustiger water van de Waddenzee op te zoeken. Maar de schipper was dood. Nu misten de muiters de durf en ervaring van hun gezagvoerder. Ze konden alleen maar hopen dat de vreselijke storm snel zou luwen.

Terschelling was achter de hoog opspringende branding verdwenen. Ameland lag dwars. De branding beukte de scheepelingen in de oren en in hun gedachten hoorden ze al de geluiden van het stoten en schuren van de scheepsbodem over de verraderlijke zandbanken.

‘De spijker ervoor!’ beval Klaas en met een paar matrozen bracht hij het bakboordanker uit en borg de zeilen. De rest van de bemanning had zich huilend van angst vastgebonden om niet overboord te slaan. Het ene anker hield niet.

Op het Amelandse strand waren de lichtjes van de strandjutters te zien, de aasgieren die ladingen van gestrande schepen roofden en de lijken van verdronken zeelieden bestalen, ja zelfs overlevenden ombrachten. De mannen van de *Dochter Japke* wisten dat ze verloren waren.

Klaas en Korneel gaven zich zo gauw niet gewonnen. Het betekende uren zwoegen, maar eindelijk plonsde ook het stuur-

boordanker in het gretige water. Zou het schip het achter twee ankers willen houden? Nee, de *Dochter Japke* wilde sterven.

De branding gromde onder haar spiegel toen het achterschip op de eerste bank stootte.

Door de schok verloor ze haar drie masten; ze kraakte in al haar voegen en wrangen en was meteen ontredderd.

Enkele mannen sloegen overboord en verdronken. Anderen klemden zich wanhopig ergens aan vast. Hun geschrei mengde zich met het zegevierende fluiten van de noordwester. De jutters op het strand wachtten rustig hun prooi af.

Urenlang speelde de branding met de *Dochter Japke*. De golven zetten stukje voor stukje hun gretige bekken in haar lijf. Klaas en Korneel zagen ontzet haar lange doodsstrijd aan. Vroeg of laat moesten ze het water in om het strand te bereiken. Aan hun boekaniersdroom was een eind gekomen.

Ze sprongen tegelijk in zee en sloegen wild met hun armen. Proestend kwamen ze boven water, half verblind en verzopen door het zout en de angst. Weer kwam een hoge golf en ze voelden beiden een dodelijke druk op hun schouders; een stalen klem greep hen om de strot! Onverbiddelijk werden de twee muiters de diepte in getrokken.

Het was de dode schipper die hen om de hals hing. Wanhopig rukten ze aan zijn ijskoude armen en boven de beukende, bruisende zeeën uit gilde een hoge stem (was het Korneel zelf die het in zijn eigen oren deed donderen?): ‘Eeuwig met je moet rondsjouwen, kring!’

Sidderend en schreeuwend werden ze door de branding op het strand geworpen en als een veelpotig monster voortstropelend joegen ze de jutters de stuipen op het lijf.

En nog steeds als de gillende noordwester op de Amelander stranden dreunt en de lichtjes rondgaan, durft niemand zich aan het Amelander Gat te vertonen.

En denk dan niet dat die twee diepe voren de sporen van een tractor zijn! Het zijn de geulen die de slappe benen van de vermoorde schipper maken. Dáár slepen de muiters hun eeuwige last!

Het zeemansgraf dat Klaas en Korneel ten deel viel, was het lot van veel zeelui. Maar een zeeman hield er ook rekening mee dat hij in een ver land in een gewoon graf zou komen te liggen. Mocht dat onverhoopt het geval zijn, dan moest dat wel betaald kunnen worden. Dus droeg elke zeeman gouden ringetjes in de oren. En namens die zeelui: dat was dus niet uit ijdelheid!

3 *Het duivelsschip van Veere*

*V*ooral de Zeeuwsche schippers stonden in de Gouden Eeuw bekend om hun vechtersmentaliteit. Zo had kapitein Jan Janszoon een Arabisch kaperschip veroverd en met veel moeite uit de Middellandse Zee naar Veere gesleept. Sindsdien gebeurden er de vreemdste dingen met dat schip. Had hij een duivelsschip buitgemaakt?

VEERE, IN EEN VER VERLEDEN, DOOR ARNE ZUIDHOEK – Jan Janszoon was kapitein-eigenaar van een kloek fluitschip op de Straatvaart. Hij voer door de Zuilen van Hercules en handelde in Griekenland, Italië, Turkije, soms tot de Levant, soms slechts tot Malaga.

Het Mare Nostrum was een onveilige zee. Landhaaien probeerden iedere zeeman een poot uit te draaien. Om over de zeehaaien maar helemáál te zwijgen! De kapers van Frankrijk, Italië en Spanje en de gevaarlijkste, de Barbarijse zeerovers van Algiers, Oran, Saleh, Tarras-Bulba of Tunis en Tanger. Veelal aangevoerd door lieden die Hassan of Mohammed heetten, maar met wie Janszoon nog in de schoolbanken had gezeten.

Op een terugreis was de fluit van Jan Janszoon door drie lichte

zeeschuimers aangevallen. Gelukkig stak er een windje op en met één aanvaller aan de stuurboordzij geklemd kon de Zeeuw door hard en knap vechten ontkomen. En dat buitgemaakte schip was van hem! Voor één keer verhandelde hij de prijs, samen met de gevangenen, niet in Marseille of Genua. Hij wilde haar deze keer mee naar Zeeland nemen, voor de pronk ja, maar ook als voorbeeld voor zijn broer de scheepsbouwer. Want het piratenschip was van een onvergelykelijke schoonheid. Ze lag rank en laag in het water. Een rechte boegspriet strekte zich uit een slanke steven, zo sierlijk als de snavel van een reiger. Ze voerde twee hoge Latijnse zeilen, als vleugels zo wijd. De zeelui van de Middellandse Zee noemden haar een Tartaan. Maar buiten Gibraltar begon de ellende. Ze verlijerde als de pest en moest al forse reven steken als de fluit van Jan Janszoon pas vaart begon te lopen. De driekanti-

ge zeilen konden slecht tegen de hoge en lange deining van de oceaan en kilden en sloegen onophoudelijk. Ze zetten een vierkant tuig op de grote mast maar het hielp niet.

Jan Janszoon besloot haar op sleeptouw te nemen, maar ze bokte als een tegenspartelend paard en iedere zeeman kon zien dat ze niet wilde. De sleeptrossen braken keer op keer en steeds moeilijker werd het om de prooi weer op te zoeken. De mannen verzochten hun kapitein om het scheepje haar vrijheid terug te geven, maar die dacht aan het hautaine gezicht van de Noord-Afrikaanse kapitein en brulde: 'Al moet ik ermee door de hel varen, ze zal in Veere komen!'

Gelukkig, zover hoefde hij niet te gaan.

Hoewel de Tartaan ondanks haar geringe diepgang nog vier keer op de Schelde strandde en zó onwillig was dat vijf sloepen met sterke kerels haar naar binnen moesten sleuren, meerde ze toch zwart en huilend aan de kaai van Veere af.

Er stonden drommen nieuwsgierigen te kijken. Geen wonder! Hoe bevallig lag ze daar. Zelfs zo roerloos gaf ze nog een indruk van ongekende snelheid. Hoe sierlijk was ze tussen de botte buizen, pinassen en fluiten van de Zeeuwen, zo bot en bonkig als de de Spanjool bestrijdende Hollander zelf. Ze was als een pientere pink tussen domme duimen. Maar de prijsbemanning ging stilletjes en bedrukt van boord; ze spraken van de onnodige geluiden die het scheepje had gemaakt, als klaagde en weende ze, als smeekte ze haar overweldigers haar terug te laten keren naar de zee waar ze was geboren...

Van heinde en verre kwamen de nieuwsgierigen. Bouwmeesters reisden zelfs uit Amsterdam, Harlingen en Hoorn om de sierlijke en doelmatige lijnen te bewonderen en te bestuderen. Niemand wilde het schip echter kopen. Want de wereld zei dat het een ongelukkig schip was, bovendien betoverd en in het bezit van de duivel. De wereld zei dat er 's nachts vreemde

dingen gebeurden, dat ze aan de trossen rukte terwijl er geen zuchtje wind stond. En de wereld zei dat ze 's ochtends met de andere zijde tegen de kaai lag!

Jan Janszoon kon al gauw geen wachtslieden meer krijgen en de Tartaan lag alleen in de haven. Ach, wat verlangde ze naar de blauwe, klare wateren van de Middellandse Zee! Tranen liepen uit haar kluisgaten, ze werd ziek van heimwee. De natte Zeeuwse winter bedekte haar onder een wit doodskleed. Maar opeens, in de lente, leek het wel of ze haar mooie gezichtje hoger uit het ondoorzichtige water tilde. Alsof ze een goede tijding had gekregen.

De wereld fluisterde over hernieuwde geluiden 's nachts. Geen akelige geluiden, maar geluiden van een tevreden werf. Getimmer en geklop, geschuur en gezaag. Men meed het schip. Dat werd Jan Janszoon te bar. Hij trommelde zijn stuurman op en samen installeerden zij zich aan boord om vast te stellen wat er van die spookverhalen waar was. Ze deden een spelletje kaart, met de fles erbij. De scheepsklok tikte naar middernacht en de mannen werden slaperig. Toen klonken de twaalf slagen en het was of het schip uit een diepe slaap werd gewekt. Voeten roffelden over het dek, er was het slepen van kabels en trossen over de planken, het schuiven van de loopplank, het piepen en kraken van lopend werk door de blokschijven. De kaapstander tikkelde in het rond en er klonken stemmen door elkaar. Een forse stem gaf bevelen in een onbekende taal met rappe woorden en hortende g's.

De Zeeuwen vlogen naar boven, maar het was of een ondoordringbare massa de weg versperde. Ze konden er niet uit, hoewel de kajuitsdeur openstond.

Nu begonnen de stemmen luid te zingen. Het was een ongewende, lange, op het oor monotone dreun, maar met vaste, ritmische herkenningpunten, waarop donkere stemmen

gorgelend een diepe zucht slaakten en dan uit alle macht aan trossen of vallen trokken.

En toen bewoog het schip. Ze gleeed zachtjes door de haven van Veere. De bemanning zong en het schip zong en al klonk het niet vrolijk, het was het wél! Dat hoorden de Zeeuwen aan de jubelende verzen van een voorman, die krachtig naar de hemelen zong. Want dit waren niet de bonkige kwajongensliedjes van de Noordelijke zeelui, nee, hier leken wel God en Almacht in aangeroepen te worden. Op dat ritme gleeed de Tartaan weg van Veere.

Eenmaal buitengaats brak de hel los. Of alle duivelen uit de hel zich op het schip stortten! Golven ranselden haar van alle kanten, ze kraakte en struikelde en viel. Ze stond weer op en windstoten gierden door haar haren. Wég waren de gezangen. Luid knalden bliksemschichten tot in haar kielbalk en de Zeeuwen kropen sidderend in een hoekje.

Maar de Tartaan maakte zich niet breed en scheen er zelfs lol in te hebben. Schaterend danste ze over immens hoge golf-toppen, schaterend scheerde ze door dalen en schaterend smakte ze in schuimende brekers. Deze helledans duurde uren en uren en toen was het stil. Er was geen gezang, geen geloop aan dek, geen bevelen, helemaal niets. Ze was in een veilige bestemming geploft. Niets dan het zachte deinen in glad water.

Ze was aangekomen.

Jan Janszoon en zijn stuurman klauterden aan dek en zagen tot hun stomme verbazing dat ze in een Oriëntaalse haven lagen. Mensen met snavels liepen op de kade, slangen dansten op de maat van een fluit. Wezens klommen tegen een touw zomaar in de lucht en verdwenen. Een koning zat op een olifant te vissen.

De Tartaan schuurde zich behaaglijk tegen de houten steiger. Jan Janszoon wist dat ze oneindig tevreden was. En hoe de Zeeuwen weer thuiskwamen is niet zo belangrijk, maar niemand wilde hen geloven.

Ook uit dit verhaal blijkt dus dat schepen een eigen wil hebben. Robin Hobb, een bekende Amerikaanse fantasy-auteur, werkte dit gegeven uit en schreef een volledige trilogie over levende schepen.